

Handläggare
Anna Rinder von Beckerath
Telefon: 08-508 43114

Till
Socialnämnden
2017-09-19

Att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, motion (2017:30)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat motionen (2017:30) av Andrea Ström och Eva Solberg båda (M) om att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck till socialnämnden.

I motionen föreslås att ett kompetsteam bör inrättas som kan förstärka lokala resurser, utbilda personal och samordna arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Motionen lyfter också behovet av utbildning för yrkesgrupper som möter personer som drabbats av eller riskerar att utsättas för könsstämpning. Motionärerna anser dessutom att resurscentret Origos förebyggande arbete behöver stärkas.

Socialförvaltningen delar bilden att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver utvecklas. Förvaltningen menar att de uppdrag som motionen efterfrågar ryms och kan utvecklas inom stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, i Origos verksamhet och andra insatser som socialnämnden ansvarar för.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion om att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck till socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö, stadsledningskontoret, Glöm aldrig Pela och Fadime, Länsstyrelsen i Östergötland, Origo resurscentrum, RFSU, ROKS och Rädda Barnen för yttrande senast den 29 september 2017.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 13 september 2017. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 14 september 2017.

Ärendet

Enligt motionen behöver arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck stärkas. I motionen beskrivs att över 100 000 unga i Sverige uppger att de får sina liv begränsade på grund av hedersstrukturer och att omkring 38 000 flickor som lever i Sverige har blivit könsstympade. Många unga som utsätts lever i Stockholms förorter.

Utifrån detta föreslår motionärerna att ett lokalt kompetensteam bör inrättas. I syfte att förstärka lokala resurser ska teamet utbilda personal inom myndigheter och lokala verksamheter samt samordna stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

I motionen lyfts också behovet av utbildning för yrkesgrupper som möter personer som drabbats av eller riskerar att utsättas för könsstympning. Att arbeta förebyggande och kunna ge vård och samtalsstöd till drabbade förutsätter kompetens om könsstympning, framförallt hos personal inom skola, vård och socialtjänst.

Slutligen föreslås i motionen att samhällsorientering för nyanlända och asylsökande med fokus på svensk lagstiftning, jämställdhet och nolltolerans mot hedersstrukturer införs.

I sin helhet yrkar författarna till motionen att kommunfullmäktige beslutar följande:

- Att uppdra åt kommunstyrelsen att hemställa hos regeringen att utreda förutsättningarna att införa en egen brottsrubricering gällande hedersvåld i brottsbalken

- Att uppdra åt socialnämnden att införa en utbildning riktad till de yrkesgrupper som möter unga som blivit eller riskerar att bli könsstympade
- Att uppdra åt socialnämnden att införa ett lokalt kompetensteam, likt det nationella, kring hedersrelaterat våld och förtryck för att samordna arbetet i staden
- Att uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att införa obligatorisk samhällsorientering med fokus på svensk lagstiftning, jämställdhet och motverkande av hederskultur. Samhällsorienteringen ska gälla för både nyanlända och asylsökande
- Att uppdra åt socialnämnden att verka för att Origo, det länsgemensamma resurscentret mot hedersrelaterat våld och förtryck, inte enbart arbetar uppsökande utan även med förebyggande insatser. Arbetet ska rikta sig till unga och information ska även ges till relevanta verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete

Tjänsteutlåtandet svarar på de delar i motionen som berör socialnämndens ansvarsområden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hedersrelaterat våld och förtryck

Enligt en statlig utredning¹ uppskattas att ungefär 100 000 personer i åldern 13 – 25 får sina liv begränsade på grund av hedersrelaterat våld och förtryck. Flickor och kvinnor drabbas hårdast men transpersoner, pojkar och unga män utsätts också. Personer med funktionsnedsättning som ofta är beroende av sin omgivning riskerar att isoleras socialt. En intellektuell funktionsnedsättning kan även försämra förmågan att återge eventuella övergrepp.

Könsstympning

Könsstympning är förbjudet i Sverige. Trots detta har Socialstyrelsen gjort beräkningen att närmre 38 000 flickor och kvinnor som nu bor i Sverige kan ha utsatts för någon form av könsstympning innan de kom hit. Av dessa är ungefär 7 000 flickor under 18 år².

Stockholms stads program mot hedersrelaterat våld och förtryck

Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål, ”Stockholm är en

¹ SOU 2014:49, *Våld i nära relationer, en folkhälsofråga*

² Socialstyrelsen 2015, *Flickor och kvinnor i Sverige som kan ha varit utsatta för könsstympning – en uppskattning av antalet*.

stad där ingen behöver vara rädd för våld”, har staden skapat ett program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck som sträcker sig över perioden 2017-2020.

Programmet innehåller en tydlig strategi för hur staden, på ett strukturerat, prioriterat och omfattande sätt, ska arbeta för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt ge stöd och skydd när det uppstår. Förutom att arbetet ska vara samordnat inkluderar målen bland annat kunskap - och kompetenshöjande insatser till stadens medarbetare. Som en del av programmet ska en kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms stad genomföras.

Berörda nämnder ska inom ramen för programmet utveckla sitt arbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. För socialnämnden innebär implementeringen av programmet att det arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som pågått sedan flera år inom nämndens verksamhetsområden kommer att utvecklas och förstärkas.

Stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck
Stadens förebyggande arbete sker framför allt i socialtjänsten, skolan och förskolan. Utbildningsnämnden har uppdraget att i samarbete med kommunstyrelsen genomföra en kunskapssatsning till skolans personal och elever kring hedersrelaterat våld och förtryck. Socialnämndens uppdrag att höja medvetenhet och kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter realiseras genom särskilda utbildningsinsatser för stadens anställda inom alla verksamhetsområden. Detta inkluderar att stärka kompetensen kring olika sårbarhetsfaktorer som kan påverka vissa personers liv, såsom att leva i en hederskontext.

Socialtjänsten ska också ge stöd och skydd till de som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Verksamheten Kruton erbjuder skyddat boende, öppenvård, eftervård, kontaktmannaskap och boendestöd till unga vuxna mellan 16 och 25 år som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Skyddat boende erbjuds även genom stadens kriscentrum för kvinnor och barn som varit utsatta för psykiskt, fysiskt och/eller sexuellt våld.

För att bistå våldsutsatta med stöd och hjälp finns, förutom Samtalsmottagningen där personer som varit utsatta för våld i nära relationer och/eller sexuella övergrepp erbjuds professionell samtalshjälp, Relationsvåldscentrum Sydost (RVCS). Under 2017 påbörjas inrättandet av ett nytt Relationsvåldscentrum i stadens

norra delar. Detta är startskottet till en stadsövergripande verksamhet som ska täcka hela stadens behov.

Origo är länets myndighetsgemensamma resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Resurscentret ger stöd till ungdomar mellan 13 och 26 år som lever i en hederskontext. I mars lanserade Origo en affischkampanj i drygt 800 skolor och 34 ungdomsmottagningar i Stockholms län. Affischerna, som är framtagna i samarbete med ungdomar, informerar om tvångsäktenskap och vart ungdomar kan vända sig för att få hjälp. Centret är även en plattform dit yrkesverksamma, från myndigheter och frivilligorganisationer som arbetar med målgruppen kan vända sig för konsultation eller ta del av utbildningsdagar kring hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstämpning³. Origo genomför även särskilda utbildningsinsatser för att öka kunskapen bland skolpersonal och elevhälsan tillsammans med utbildningsförvaltningen⁴. Under 2016 deltog runt 2 170 yrkesverksamma i Origos kompetenshöjande insatser och drygt 2 200 skolelever nåddes genom föreläsningar i högstadie – och gymnasieskolor.

För att öka samverkan mellan länets kommuner, olika yrkesgrupper samt involvera fler viktiga aktörer finns den digitala plattformen Origobook. Plattformen möjliggör kunskaps – och erfarenhetsutbyte mellan yrkesverksamma i Stockholms län som möter unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialförvaltningens reflektioner

Socialförvaltningen delar bilden att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver utvecklas för att vara likställt och nå stadens alla områden. Förvaltningen instämmer i att stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska vara samordnat samt att det ska finnas relevant utbildning till de yrkesgrupper som möter unga som blivit eller riskerar att utsättas för könsstämpning.

Förvaltningen menar också att förebyggande arbete riktat direkt till unga och till de verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete är centralt för att upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen anser att de viktiga och angelägna insatser som efterfrågas i motionen ryms och kan utvecklas inom stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och

³ Utbildningsinsatsen om könsstämpning ges tillsammans med Amelmottagningen på Södersjukhuset

⁴ Budget 2017 – Ett Stockholm för alla, s. 213

förtryck, i Origos verksamhet och andra insatser som socialnämnden ansvarar för. Programmet innehåller en tydlig strategi för hur staden, på ett strukturerat, prioriterat och omfattande sätt, bland annat genom kompetenshöjande insatser, ska arbeta för att förebygga, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt ge stöd och skydd när det uppstår. Programmet lyfter också särskilt fram att arbetet ska vara samordnat.

Bilagor

1. Motion av Andrea Ström och Eva Solberg båda (M) om att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Dnr: 106-756/2017